

Representing teachers' lived experiences in professional performance in virtual teaching

Maryam Alsadat Hossini: MS, Department of Educational Administration and Human Resource Development, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Davood Ghoroneh*: Faculty member, Department of Educational Administration and Human Resource Development, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Abstract

Introduction: The aim of this study was to represent the lived experiences of teachers in professional performance during virtual teaching.

Method: To achieve the aim of the research, a descriptive phenomenological research method was used. The required data were collected through semi-structured interviews with fifteen elementary school teachers from Neishabur city, who were selected by purposive sampling and in accordance with the principle of saturation. The data were analyzed using the thematic analysis method.

Results: The results indicate that the professional performance of teachers during virtual teaching faced challenges such as a lack of physical and communication dynamism, reduced motivation among teachers, conflicts between career and family roles, and the impact of facilities and equipment. However, it also created opportunities such as better management of space and time, as well as motivating factors like cost savings, educational justice, stress reduction, increased competition, creativity, and attractiveness. Additionally, various factors in virtual education have directly or indirectly affected the professional performance of teachers.

Conclusion: Based on the results of this research, it is suggested that by improving the management of the education system at the macro level, the existing obstacles to improving professional performance during virtual teaching can be removed. Furthermore, in the post-COVID period, education should continue in a combined manner (both virtual and face-to-face).

Keywords: professional performance, virtual teaching, elementary teachers.

***Corresponding author:** Faculty member, Department of Educational Administration and Human Resource Development, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

d.ghoroneh@um.ac.ir

Representing teachers' lived experiences in professional performance in virtual teaching

Introduction: The professional performance of teachers includes the knowledge, skills, views, values, motivations, and beliefs required to achieve career success. The more qualified teachers are, the more they contribute to improving the education system. In today's complex and challenging conditions, the survival and efficiency of educational systems depend on the diverse knowledge, expertise, abilities, and skills of its teachers. During the COVID-19 pandemic, teaching and learning activities shifted to a virtual format, which significantly impacted the professional performance of teachers in ways that differ greatly from past trends. Given the current global and national situation, there is increased attention to distance education. To improve the quality of teaching in these new conditions, where education is delivered virtually, it is necessary to identify the factors that influence the quality of teachers' performance. Due to the importance of teachers' professional performance, this study was conducted to represent the lived experiences of teachers regarding their professional performance in virtual teaching. Under this main aim, two questions were raised in this research: 1) How are teachers' professional performances in virtual teaching? 2) What are the factors affecting teachers' professional performance in virtual teaching?

Materials and Methods: To answer these questions, a descriptive phenomenological research method was used. The required data were collected through semi-structured interviews with fifteen elementary school teachers in Neyshabur city using the purposive sampling method during the academic year 2021-2022. The sample size was determined based on the achievement of theoretical saturation. The collected data were analyzed using content analysis.

Results and Discussion: The results indicate that the professional performance of teachers during virtual teaching faced challenges such as a lack of physical and communication dynamics, reduced motivation, conflicts between job and family roles, and limitations in facilities and equipment. However, virtual teaching also created opportunities, including better time and place management, cost savings, improved educational justice, reduced stress, increased competition, creativity, and attractiveness. Based on the findings and teachers' experiences, the factors affecting professional performance in virtual teaching were categorized into two types: direct and indirect factors. The most important factors that directly influenced teachers' performance in virtual teaching included the time saved on commuting, the ability to manage time for work tasks, the ability to manage the classroom, changes in the form of interaction, weaknesses in evaluation, increased visual appeal, improved facilities and infrastructure, and macro management. On the other hand, the research showed that there are factors that indirectly affect professional performance in virtual teaching. The most important of these factors are: lack of accurate information on work results, cost savings, visibility and measurement of performance, reduced concern about family responsibilities (especially for female teachers), and managerial and supervisory factors.

Conclusion: The findings of the research suggest that virtual education can have both positive and negative effects on teachers' professional performance. Since virtual education was less utilized before the COVID-19 pandemic, its benefits and challenges were largely unknown, and there was initial resistance to its adoption. According to the results of this research, it is suggested that by improving the management of the education system at the macro level, the existing obstacles to improving professional performance during virtual teaching should be removed. This approach would prevent the trial-and-error experiences of teachers and the heavy costs associated with such experiences, such as student dropout. Instead, the learning process for students should proceed more efficiently. In general, considering the advantages of virtual training, it is recommended that education continue in a combined form (virtual and

face-to-face). Continuous use of virtual education will increase digital literacy and media literacy among both students and teachers.

Keywords: professional performance, virtual teaching, elementary teachers.

بازنمایی تجارب زیسته معلمان در رابطه با عملکرد حرفه‌ای در تدریس مجازی

مریم السادات حسینی: کارشناس ارشد، گروه مدیریت آموزشی و توسعه منابع انسانی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

داود قرونه*: عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی و توسعه منابع انسانی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده

اهداف: این مطالعه با هدف بازنمایی تجارب زیسته معلمان در رابطه با عملکرد حرفه‌ای در تدریس مجازی انجام شد. در راستای این هدف اصلی، عوامل مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان و چالش‌های پیش روی آن‌ها در تدریس مجازی مورد بررسی قرار گرفت. **مواد و روش‌ها:** برای دستیابی به هدف پژوهش از روش تحقیق پدیدارشناسی توصیفی استفاده شد. داده‌های مورد نیاز از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با پانزده نفر از معلمان ابتدایی شهرستان نیشابور که با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده بودند و با رعایت اصل اشباع نظری در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ گردآوری شد. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. **یافته‌ها:** نتایج حاکی از آن است که عملکرد حرفه‌ای معلمان در دوران تدریس مجازی با چالش‌هایی همچون عدم پویایی فیزیکی و ارتباطی، کاهش انگیزه‌های معلمان، تداخل نقش‌های شغلی و خانوادگی، و وابستگی به امکانات و تجهیزات همراه بوده است. همچنین، فرصت‌هایی همچون امکان مدیریت بهتر زمان و مکان، صرفه‌جویی در هزینه‌ها، آگاهی از برقراری عدالت آموزشی، کاهش استرس، افزایش رقابت و خلاقیت، و جذابیت یادگیری را ایجاد کرده است. همچنین، در آموزش مجازی عواملی به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم بر عملکرد حرفه‌ای معلمان تأثیر گذاشته است.

نتیجه‌گیری: از یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که آموزش مجازی می‌تواند اثرات مثبت و منفی بر عملکرد حرفه‌ای معلمان داشته باشد. با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، پیشنهاد می‌شود با بهبود مدیریت نظام آموزش و پرورش در سطح کلان، موانع موجود بر سر راه بهبود عملکرد حرفه‌ای در تدریس مجازی برداشته شود و در دوره پساکرونا نیز آموزش به صورت ترکیبی (حضور و مجازی) ادامه یابد.

واژگان کلیدی: عملکرد حرفه‌ای، تدریس مجازی، معلمان ابتدایی.

***نویسنده مسئول:** عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی و توسعه منابع انسانی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

d.ghoroneh@um.ac.ir

مقدمه

معلم اساس تحول و پیشرفت جامعه محسوب می‌شود و آنچه تحولات عظیم را در جوامع رقم می‌زند سرمایه‌گذاری در بهبود عملکرد حرفه‌ای (Professional Performance) معلمان است. نظام‌های آموزشی هر کشور همواره در تلاش‌اند تا به بهترین وجه به تربیت نسل‌ها بپردازند و بسترهای مناسب پیشرفت را برای آیندگان فراهم آورند (میرعارفین و همکاران ۱۳۹۹). شرط موفقیت تلاش‌های انجام شده در زمینه رشد آموزش و پرورش، توسعه حرفه‌ای و ارتقای دانش و مهارت معلمان می‌باشد. کاریلوف، جوردن، ساترلند و پونوک (۲۰۱۹) بیان می‌کنند که عملکرد حرفه‌ای معلمان کلید موفقیت دانش‌آموزان و همچنین موفقیت مدارس است. از این رو، در دهه گذشته موضوع اصلی در زمینه بهبود کیفیت مدارس اثربخش معطوف به عملکرد حرفه‌ای معلمان بوده است. در سال‌های اخیر، اهمیت عملکرد حرفه‌ای معلمان به دلیل افزایش چالش‌های پیش‌روی معلمان و افزایش انتظارات جامعه از کیفیت آموزش دو چندان نیز شده است (حبیبی و همکاران ۱۳۹۹). معلمان به عنوان رشته اتصال دانش‌آموزان و جامعه همواره باید در صدد ارتقاء و بهبود صلاحیت‌های حرفه‌ای خود باشند که یکی از این صلاحیت‌ها، عملکرد حرفه‌ای است.

عملکرد حرفه‌ای هر معلم همان آگاهی از موضوع تدریس و تسلط بر فنون آموزش، مدیریت بر یادگیری دانش‌آموزان، ارزیابی منظم از پیشرفت تحصیلی آنها و اتخاذ تدابیر لازم برای تمامی این موارد است (مطهری‌نژاد و فاتحی‌چنار ۱۳۹۵). لذا، عملکرد حرفه‌ای معلمان شامل مجموعه دانش‌ها، مهارت‌ها، دیدگاه‌ها، ارزش‌ها، انگیزه‌ها و عقایدی است که برای کسب موفقیت شغلی به آن نیاز دارند (حبیبی و همکاران ۱۳۹۹).

سازمان یونسکو (۲۰۰۸) ویژگی‌های یک معلم با عملکرد حرفه‌ای را شامل مهارت‌ها و توانایی‌های آموزشی برای دانش‌آموزان، برنامه‌ریزی درسی، ارزشیابی و اندازه‌گیری، مدیریت برنامه‌های کلاسی و استفاده از فناوری و وسایل ارتباطی بیان کرده است (لوپز ۲۰۱۱). یک معلم حرفه‌ای در

هر شرایط و موقعیت ویژه باید بتواند تمامی اصول و جوانب یک تدریس خوب و کلاس‌داری مؤثر را اجرا کرده و بر آن واقف باشد.

هرچه معلمان از آمادگی، شایستگی و توانمندی بیشتری برخوردار باشند، سهم بیشتری در ارتقای سطح نظام آموزشی دارند (دیباپی‌صابر و همکاران ۱۳۹۵). به همین دلیل است که مدارس در سراسر دنیا می‌کوشند تا معلمانی را استخدام کنند که بتوانند آموزش و پرورش باکیفیتی برای دانش‌آموزان فراهم کنند و این مهم جز با دارا بودن سطح مناسبی از شایستگی‌های حرفه‌ای و در نتیجه آن عملکرد حرفه‌ای مقدور نیست (کریمی و همکاران ۱۳۹۹).

در این میان، عوامل مختلف زیادی نیز وجود دارند که بر عملکرد معلم تأثیر می‌گذارند که از آن جمله می‌توان به آموزش‌های ضمن خدمت (جعفری ۱۳۹۲، علیزاده و همکاران ۱۳۹۲، خیرابی و بشیری ۱۳۹۹، کالشرسا و پانیدی ۲۰۱۳)، ویژگی‌های فردی و شخصیتی (سربلند ۱۳۹۹، کسای ۱۳۸۳)، استرس، تنش‌ها و فشارهای کاری (وزیری و همکاران ۱۳۹۵، آسالویی و همکاران ۲۰۲۰)، صلاحیت‌ها و شایستگی‌های فردی (مهدیون و همکاران ۱۳۹۹، خان و همکاران ۲۰۱۶)، محیط مدرسه (کاریلوف و همکاران ۲۰۱۹)، ادراکات، نگرش‌ها و رضایت شغلی (کریستینا کوریا و والریکا ۲۰۱۲)، پرداخت پاداش نقدی (بارورا اسوریو و راجو ۲۰۱۷)، و رتبه‌بندی معلمان و مدارس (پوپ ۲۰۱۹) اشاره نمود.

با توجه به تعدد و تنوع عوامل تأثیرگذار بر عملکرد حرفه‌ای معلمان و اینکه این عوامل ممکن است در شرایط غیرقابل پیش‌بینی و خاص، باعث افت کیفیت عملکرد معلمان شوند، درک موقعیت‌های ویژه و خاص، کنترل استرس ناشی از این موقعیت‌ها، سازگاری با آنها و داشتن عملکرد مناسب در این شرایط، توانمندی یک معلم را نشان می‌دهد.

پس از همه‌گیری کووید-۱۹ که تقریباً تمام سطوح آموزش از حالت حضوری به غیرحضوری (برخط یا برون خط) تغییر کرد، مهارت و توانایی‌های آموزشی ویژه معلمان در آن شرایط خاص به‌طور برجسته‌ای اهمیت خود را نشان داد. اهمیت توانمندی‌های ویژه معلمان از آن‌رو است که آموزش

مضمون روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (ربانی خوراسگانی و مومنی‌راد ۱۳۹۵). تحلیل مضامین (Thematic analysis) براساس روندی مشخص پایین‌ترین سطح قضایای پدیده را از متن بیرون می‌کشد (مضامین پایه)، سپس با دسته‌بندی این مضامین پایه‌ای و تلخیص آنها به اصول مجردتر و انتزاعی‌تر دست پیدا می‌کند (مضامین سازماندهنده)، در قدم سوم این مضامین عالی در قالب استعاره‌های اساسی گنجانده شده و به صورت مضامین حاکم بر کل متن در می‌آیند (مضامین فراگیر) (اتراید-استرلینگ ۲۰۰۱).

میدان پژوهش آموزش و پرورش شهرستان نیشابور در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود و مشارکت‌کنندگان در پژوهش از میان معلمان دوره ابتدایی این شهرستان انتخاب شدند. برای انتخاب مشارکت‌کنندگان در پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. ابتدا از بین ۲۵ راهبر آموزشی سه نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس با مراجعه به راهبران انتخاب شده، هر کدام از آنها معلمانی را که از بهترین عملکرد در دوره همه‌گیری کرونا برخوردار بودند و همچنین معلمانی که عملکرد ضعیفی در این دوره داشتند را معرفی کردند. معیار ارزیابی عملکرد معلمان نیز همان ارزیابی‌هایی بود که توسط راهبران آموزشی به طور معمول طبق فرم‌های ارزیابی در طول سال تحصیلی در سطح مدارس شهرستان انجام می‌شود. لذا، مصاحبه‌شوندگان از میان افراد دارای بهترین و یا بدترین عملکرد انتخاب شدند. مصاحبه‌شوندگان نهایی شامل ۱۵ نفر از معلمان تمام‌وقت ابتدایی بودند که تدریس تمام دروس دوره ابتدایی به جز درس تربیت‌بدنی را بر عهده داشتند. این معلمان در طول دوره آموزش مجازی روزانه به طور میانگین دو ساعت کلاس تدریس مجازی برای دانش‌آموزان داشته‌اند که به صورت برخط و برون‌خط برگزار شده است. معیار تعیین تعداد مصاحبه‌ها نیز دستیابی به اشباع نظری در داده‌ها بود. مشخصات مشارکت‌کنندگان در پژوهش در جدول ۱ ارائه

مجازی به‌ویژه در مقطع ابتدایی بیش از هر عامل دیگری به توانمندی حرفه‌ای معلمان در مدیریت جریان یادگیری دانش‌آموزان وابسته است. عدم ارتباط رودررو، ارزیابی‌های غیرحضور، ضرورت تداوم فرآیند آموزش، ارزیابی تدریس توسط والدین و غیره همه و همه عواملی هستند که ممکن است عملکرد حرفه‌ای معلمان را با چالش مواجه کرده یا اثرات منفی در آن داشته باشد.

در این شرایط، معلمان و عملکرد آنها عوامل کلیدی هستند که در موفقیت آموزش مجازی نقش دارند. عملکرد حرفه‌ای و متناسب معلمان در این مسیر تأثیرگذاری این نوع آموزش‌ها را تعیین می‌کند. به همین دلیل معلمان در زمینه دانش علمی و فناوری مورد استفاده در آموزش مجازی با چالش‌های جدیدی روبه‌رو شدند. آن‌ها باید دانش و مهارت مورد نیاز را در این زمینه کسب کنند (ابراهیمی و سلیمی ۱۳۸۶) تا بتوانند عملکرد حرفه‌ای و مناسب در تدریس مجازی یا آموزش آنلاین داشته باشند.

کیفیت آموزش‌ها در آموزش مجازی که ارتباطات حضوری از بین رفته و سختی برقراری ارتباط و تأثیرگذاری آموزش دوچندان می‌شود، بسیار حائز اهمیت است. لذا جهت بهبود کیفیت تدریس در این شرایط جدید، روشن شدن عوامل موثر بر کیفیت عملکرد معلمان ضروری می‌نماید. با توجه به این ضرورت‌ها، هدف پژوهش حاضر مطالعه تجارب زیسته معلمان در رابطه با عملکرد حرفه‌ای در تدریس مجازی پس از همه‌گیری کرونا می‌باشد. در راستای این هدف اصلی، در این پژوهش دو سوال مطرح شده است: (۱) عملکرد حرفه‌ای معلمان در تدریس مجازی چگونه است؟ (۲) عوامل مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در تدریس مجازی کدامند؟

روش

این پژوهش با هدف مطالعه تجارب زیسته معلمان در عملکرد حرفه‌ای طی تدریس مجازی انجام شده است. به منظور دستیابی به هدف پژوهش از روش تحقیق پدیدارشناسی توصیفی استفاده شد. داده‌های مورد نیاز از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته گردآوری شد و با استفاده از روش تحلیل مضمون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تحلیل

شده است. دلیل انتخاب از طریق راهبران آموزشی نیز این بوده است که در طول دوره آموزش مجازی، راهبران به طور دائم در کلاس‌های مجازی که در شبکه شاد برگزار می‌شد حضور داشته و عملکرد معلمان را تقریباً هر دو هفته یکبار ارزیابی می‌کردند.

جدول ۱. مشخصات مصاحبه شونده‌گان

Table 1. characteristics of interviewees

شماره مصاحبه	جنسیت	سن	سطح تحصیلات	سابقه تدریس (سال)	سطح عملکرد حرفه‌ای (بر اساس ارزیابی انجام شده توسط راهبران آموزشی)
۱	مذکر	۳۵	کارشناسی	۱۵	قوی
۲	مذکر	۲۸	کارشناسی	۹	ضعیف
۳	مؤنث	۳۷	کارشناسی	۳	قوی
۴	مؤنث	۴۵	کاردانی	۱۵	قوی
۵	مؤنث	۴۰	کارشناسی ارشد	۶	قوی
۶	مؤنث	۲۷	کارشناسی ارشد	۹	قوی
۷	مذکر	۳۰	کاردانی	۶	قوی
۸	مذکر	۳۵	کارشناسی ارشد	۶	ضعیف
۹	مؤنث	۲۸	کارشناسی	۹	ضعیف
۱۰	مؤنث	۳۳	کارشناسی	۹	ضعیف
۱۱	مذکر	۳۷	کارشناسی ارشد	۱۰	قوی
۱۲	مذکر	۲۹	کارشناسی	۹	ضعیف
۱۳	مؤنث	۳۹	کارشناسی ارشد	۵	قوی
۱۴	مذکر	۴۵	کارشناسی	۱۵	قوی
۱۵	مؤنث	۴۲	کاردانی	۶	ضعیف

آنها رسید. همچنین، این پژوهش به عنوان یک طرح پژوهشی رسمی در دانشگاه فردوسی مشهد مراحل تصویب و تایید خود را طی کرده است (کد طرح: ۵۵۵۴۱).

یافته‌ها

سوال اول پژوهش: عملکرد حرفه‌ای معلمان در تدریس مجازی چگونه است؟

در پاسخ به سوال اول پژوهش، داده‌های حاصل از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته مورد تحلیل قرار گرفت. پس از تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها در پاسخ به این سوال که عملکرد حرفه‌ای آنها در دوره آموزش‌های مجازی چگونه بوده است، مفاهیم گسترده‌ای شناسایی شد. در مجموع، در پاسخ به سوال اول ۱۵۸ مضمون پایه شناسایی شد که در هشت مفهوم دسته‌بندی شدند. در مرحله دوم تحلیل، از آنجا که همه پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان به جنبه‌های مثبت و یا منفی آموزش‌های مجازی اشاره کرده بودند، مفاهیم شناسایی شده در دو مقوله اصلی با عنوان نقاط قوت و نقاط ضعف

همچنین، جهت حصول اطمینان از اعتبار تحلیل داده‌ها، نتایج پس از تحلیل و مقوله‌بندی مجدداً با مصاحبه‌شوندگان مرور گردید تا در صورت مغایرت بین آنچه در ذهن پاسخگو بوده با آنچه از سوی پژوهشگر برداشت شده است، نتایج اصلاح گردند که از آن تحت عنوان تکنیک کنترل توسط اعضاء یاد می‌شود. همچنین با توجه به اینکه پژوهشگر خود شاغل در میدان پژوهش بوده می‌توان گفت که موردی همچون مشاهده مستمر توسط پژوهشگر در پژوهش جاری وجود داشته است. همچنین، مراحل پژوهش تحت نظر استاد راهنما به عنوان فردی متخصص انجام شده است. در خصوص اعتبار درونی در پژوهش جاری نیز از انتخاب نمونه به روش هدفمند استفاده شده است.

جهت رعایت ملاحظات اخلاقی در این پژوهش، مشارکت هر یک از مصاحبه‌شوندگان در فرایند پژوهش به صورت کاملاً آگاهانه و داوطلبانه بود. ضبط مصاحبه‌ها با کسب اجازه قبلی مصاحبه‌شوندگان انجام شد و نتایج تحلیل داده نیز به تأیید

آموزش‌های مجازی دسته‌بندی شدند. سپس تجربیات مصاحبه‌شوندگان در خصوص نقاط قوت و ضعف و همچنین راهکارهای بهبود عملکرد حرفه‌ای در تدریس مجازی ثبت شد. شیوه مقوله‌بندی مفاهیم به این صورت بود که با در نظر گرفتن ارزش یکسان برای هر یک از تجارب بیان شده، تجربیات ناهم‌پوشان و تکراری فهرست شدند. جدول ۲ خلاصه تحلیل داده‌های مربوط به سوال اول پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲. نقاط قوت و ضعف عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی

Table 2. The strengths and weaknesses of teachers' professional performance in virtual education

مقوله‌های اصلی	مفاهیم شناسایی شده از مصاحبه‌ها
نقاط قوت عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی	امکان مدیریت زمان و مکان تدریس، افزایش انگیزه‌های معلمان، افزایش مدت زمان آموزش
نقاط ضعف عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی	عدم تحرک و پویایی، ضعف در تعامل و ارتباط، کاهش انگیزه برخی از معلمان، تعارض در نقش‌های شغلی و خانوادگی، ضعف در امکانات و زیرساخت‌ها

تحلیل قرار گرفت. پس از تحلیل داده‌ها، در مجموع ۱۸۶ مورد مضمون پایه مرتبط با عوامل مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی شناسایی شد و این کدها در ۱۲ مضمون سازمان‌دهنده دسته‌بندی شدند. در مرحله پایانی تحلیل داده‌ها، با توجه به متفاوت بودن نوع اثرگذاری این عوامل، به دو دسته کلی تحت عنوان عواملی که اثرگذاری مستقیمی بر عملکرد حرفه‌ای معلمان دارند و عواملی که اثرگذاری غیرمستقیم دارند، دسته‌بندی شدند. جدول ۳ نتایج حاصل از تحلیل داده‌های مرتبط با عوامل مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی را نشان می‌دهد.

همان‌گونه که در این جدول نشان داده شده است، در توصیف چگونگی عملکرد معلمان در تدریس مجازی گروهی از مصاحبه‌شوندگان به نقاط ضعف و گروهی نیز به نقاط قوت عملکرد در تدریس مجازی در مقایسه با تدریس حضوری پرداختند و این موضوع را از جنبه‌های مختلف بررسی نموده و دلایل متفاوتی را مطرح نمودند که می‌توان آنها را در قالب دو مؤلفه کلی نقاط ضعف و نقاط قوت عملکرد حرفه‌ای در آموزش مجازی تقسیم‌بندی کرد.

سوال دوم پژوهش: عوامل مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در تدریس مجازی کدامند؟
در پاسخ به سوال دوم پژوهش نیز همانند سوال اول، داده‌های حاصل از پانزده مورد مصاحبه نیمه‌ساختاریافته مورد

جدول ۳. عوامل مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی

Table 3. Factors affecting the professional performance of teachers in virtual education

مقوله‌های اصلی	مفاهیم شناسایی شده
عوامل مستقیم مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی	امکان مدیریت زمان جهت انجام وظایف کاری، امکان مدیریت کلاس، تغییر در شکل تعامل، ضعف در ارزشیابی دانش‌آموزان، افزایش جذابیت بصری، بهبود امکانات و زیرساخت‌ها، مدیریت کلان
عوامل غیرمستقیم مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی	عدم آگاهی دقیق از نتایج کار، صرفه‌جویی در هزینه‌ها، قابل مشاهده و اندازه‌گیری شدن عملکرد، کاهش دغدغه در خصوص مسئولیت‌های خانوادگی (به‌ویژه برای معلمین زن)، عوامل مدیریتی، عوامل نظارتی

مطالعه تجارب زیسته معلمان نشان داد که عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی تحت تاثیر عوامل مختلف و دارای نقاط ضعف و قوت ویژه بوده است. بررسی داده‌های این پژوهش حاکی از آن است که آموزش‌های مجازی ارائه

در این دسته‌بندی، منظور از عوامل غیرمستقیم عواملی هستند که از طریق کاهش یا افزایش انگیزه در معلمان به تغییر در عملکرد آنها انجامیده است. اما عوامل مستقیم عواملی هستند که به طور مستقیم بر روی عملکرد معلمان تاثیر می‌گذارند.

و که پذیرش آن مستلزم گذر زمان بود. این یافته‌ها هم‌سو با یافته‌های شریعتی (۱۳۹۴) می‌باشد. ایشان در پژوهش خود نشان دادند که تعارض میان خانواده و کار تأثیرات منفی بر عملکرد معلمان دارد. هر چه میزان این تعارضات بیشتر باشد، سطح کیفیت عملکرد نیز کاهش می‌یابد. گاهی مشکلات خانوادگی، عدم سازگاری خانواده با شغل فرد و عدم رضایت خانواده از امنیت شغلی و مزایای آن منجر به کاهش سطح عملکرد حرفه‌ای معلمان می‌شود.

آخرین موردی که معلمان از آن به‌عنوان ضعف عملکرد حرفه‌ای در آموزش مجازی یاد کردند عبارت بود از وابستگی آموزش مجازی به امکانات. جهت اجرای آموزش به شیوه مجازی به امکانات و تجهیزات ویژه‌ای نیاز است که شامل امکانات شخصی مانند موبایل و لپ‌تاپ و همچنین وجود زیرساخت‌های شبکه و نیز نرم‌افزارهای کارآمد و همچنین جبران هزینه‌های ناشی از کار در محیط مجازی شامل هزینه اینترنت و غیره می‌باشد. در برخی مواقع این موارد معلمان را از کار باز داشته و نیز باعث اتلاف وقت شده و به طور مستقیم روی کاهش عملکرد معلمان تأثیر داشته است. این یافته‌ها هم‌سو با یافته‌های سعیدی نجات و وفایی نجار (۱۳۹۰) و شرادر و کلدیاشویل (۲۰۰۸) می‌باشد. ایشان نشان دادند که دسترسی به لوازم الکترونیک شخصی و مهارت استفاده از آن به عنوان تسهیل‌گر عملکرد دانش‌آموزان عمل می‌کند که می‌تواند روی خروجی نتایج عملکرد حرفه‌ای معلمان تأثیرگذار باشد.

در مقابل، آموزش مجازی در پاندمی کرونا از نقاط قوتی نیز در مقایسه با آموزش‌های حضوری برخوردار بوده است که بر عملکرد حرفه‌ای معلمان اثرات مثبتی داشته است. در نتیجه تحلیل داده‌های پژوهش در مجموع سه دسته عوامل به عنوان نقاط قوت شناسایی شدند: امکان مدیریت زمان و مکان، افزایش انگیزه‌های معلمان، و امکان افزایش مدت آموزش و یادگیری.

اولین و مهم‌ترین ویژگی مثبت آموزش مجازی که در طی مصاحبه با معلمان به آن اشاره شد وجود انعطاف‌پذیری زمانی و مکانی در آموزش مجازی بود. ویژگی که معلمان را قادر

شده در زمان پاندومی کرونا از چهار بعد اصلی دارای نقاط ضعف بوده است: محدودیت در پویایی‌های فیزیکی و ارتباطی، کاهش اعتبار ارزشیابی‌ها، کاهش انگیزه‌های معلمان، تعارض نقش‌های شغلی و خانوادگی، و محدودیت ناشی از وابستگی به امکانات و تجهیزات.

یکی از عوامل اصلی مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در آموزش مجازی، فقدان تعامل و پویایی در فرایند آموزش و در جریان یاددهی-یادگیری است. در آموزش مجازی پویایی کمتر در تعامل بین دانش‌آموز و معلم روی ایجاد ارتباط مؤثر تأثیرگذار بوده و لذا عملکرد معلمان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. با شناخت و رعایت چارچوب ناظر بر پدیده آموزش مجازی می‌توان کیفیت آموزش را بهبود بخشید و در صورتی که چارچوب این پدیده در نظر گرفته نشوند ممکن است نتیجه معکوسی بر تعاملات یادگیری داشته باشد (باقرزاده همایی، ۱۳۹۹).

مقوله دیگر موضوع ارزشیابی است. ضعف‌های جدی در بخش ارزشیابی وجود دارد که مطابق اظهارات معلمان، روی انگیزه ایشان تأثیرگذار بوده و از این طریق عملکرد را تحت تأثیر قرار داده است. در سیستم مجازی کنونی هنوز نرم‌افزارهای موجود تضمین‌کننده ارزشیابی صحیح از دانش‌آموزان نیستند و در موارد گسترده افراد ثانی به جای دانش‌آموزان امتحان می‌دهند یا ایشان از افراد دیگر جهت امتحانات کمک می‌گیرند و یا از جستجو در اینترنت استفاده می‌کنند که معلمان از این موارد آگاهی داشته و لذا نه تنها از نتیجه کار خود مطلع نمی‌شوند، بلکه در مواردی کار خود را بی‌اثر تلقی کرده و دچار احساس عدم خودکارآمدی و غیرمفید بودن می‌شوند که روی انگیزه و سپس عملکرد آنها تأثیر خواهد داشت.

همچنین، از آنجایی که شرایط آموزش مجازی برای اولین بار در آموزش و پرورش ما اتفاق افتاده است، علاوه بر معلمان، خانواده ایشان نیز با تجربه جدید مواجه شدند که در طی آن معلمان در منزل به انجام وظایف شغلی خود مشغول بودند. براساس آنچه که مصاحبه‌شوندگان بیان کردند خانواده ایشان برای اولین بار با نقش دیگر ایشان به عنوان معلم آشنا شدند

دانش‌آموزان کاسته شده است و نیز استرس و فشار تدریس همزمان با مدیریت کلاس و دانش‌آموزان در آموزش مجازی برای معلمان وجود ندارد. همچنین، نوعی از رقابت بین معلمان و محتوای آموزشی تولید شده که ناشی از قابل دسترس بودن مواد آموزشی در آموزش مجازی می‌باشد، از مزیت‌های آموزش مجازی عنوان شد. وجود زمینه بروز خلاقیت در ساخت کلیپ‌های صوتی و بصری و در نتیجه ایجاد جذابیت در این محتوای آموزشی نیز جزو مزیت‌های این نوع آموزش محسوب می‌شوند. این یافته‌ها هم‌سو با یافته‌های یزدان‌پناه و بیات (۱۳۹۱) می‌باشد. ایشان با بررسی تجارب معلمان نروژی در آموزش مجازی بیان کردند که برخی از معلمان نیز ادعا کردند که متوجه پیشرفت مثبت در میان دانش‌آموزانی شده‌اند که معمولاً در کلاس درس برتری نداشتند. این نتیجه مشابه گزارش مصاحبه‌شوندگان پژوهش حاضر می‌باشد که آن را به کاهش استرس نسبت دادند. این یافته‌ها هم‌سو با یافته‌های باقرزاده همایی (۱۳۹۹) نیز می‌باشد که بیان می‌کند به‌کارگیری شبکه‌های مجازی منجر به افزایش سطح یادگیری شده‌اند. علاوه بر این، براساس فرضیه جبران اجتماعی، استفاده از تعاملات مجازی موجب کاهش سطح افسردگی در افرادی می‌گردد که دارای فقر ارتباطات اجتماعی هستند.

همچنین، در این پژوهش دو دسته عوامل مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در تدریس مجازی شناسایی شد. برخی عوامل تأثیر مستقیم و برخی تأثیر غیرمستقیم دارند. مهم‌ترین عواملی که مستقیماً بر عملکرد معلمان در تدریس مجازی تأثیرگذار بوده‌اند عبارتند از: مدت زمان صرف شده، امکان مدیریت زمان جهت انجام وظایف کاری، امکان مدیریت کلاس و تغییر در شکل تعامل، ضعف در ارزشیابی، افزایش جذابیت بصری، بهبود امکانات و زیرساخت‌ها، و مدیریت کلان.

با بررسی مصاحبه‌ها مشخص شد که در ابتدای دوره آموزش مجازی معلمان با مشکل کمبود زمان مواجه بودند و رفته رفته این مشکل کاهش پیدا کرد. این موضوع می‌تواند ناشی از مهارت پایین معلمان در ابتدای دوره آموزش مجازی

می‌سازد تا در هر ساعت از شبانه‌روز که مایل هستند به تولید محتوای الکترونیکی بپردازند و نیز مزیت‌هایی جهت امکان انتخاب مکان انجام کار در اختیار ایشان قرار داده است. صرفه‌جویی در زمان رفت و آمد به مدرسه نیز جزو مزیت‌های آموزش مجازی در خصوص مدیریت زمان محسوب می‌شود. همچنین، صرفه‌جویی در هزینه‌ها و صرفه‌جویی در مصرف انرژی مفاهیم دیگری است که در مصاحبه‌های انجام شده با معلمان تکرار شده است. این موضوع نگرش مثبتی در معلمان ایجاد کرده و می‌تواند به صورت غیرمستقیم بر عملکرد ایشان تأثیرگذار باشد. همانند مفهوم صرفه‌جویی، مفاهیم برقراری عدالت، کاهش استرس و همچنین رقابت، خلاقیت، و جذابیت در آموزش مجازی نیز به صورت غیرمستقیم با ایجاد حس انگیزه در معلمان به افزایش عملکرد در ایشان منجر شده‌اند. مصاحبه‌شوندگان بیان کردند که در سیستم آموزش مجازی محتواها توزیع عادلانه‌تری بین دانش‌آموزان خواهد داشت و در صورتی که دانش‌آموز در کلاس غایب باشد از مطالب محروم نخواهد شد. این یافته‌ها هم‌سو با یافته‌های یزدان‌پناه و بیات (۱۳۹۱) می‌باشد. آنها از مزایای آموزش مجازی به دسترسی به محتوای آموزش در هر زمان و در هر مکان، ایجاد راحتی و انعطاف در آموزش‌ها و به بی‌اهمیت بودن عواملی مثل سن، جنسیت، ناتوانی جسمی، قومیت، حذف موانع جغرافیایی، امکان تحصیل بیشتر و آموزش مادام‌العمر از طریق ارائه آموزش الکترونیک، بهره‌برداری از تقاضا برای آموزش از سوی جامعه و آشنا کردن جامعه با آموزش الکترونیک و مزایای آن، و ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی اشاره کردند. همچنین آموزش مجازی این امکان را دارد که در صورت ارائه صحیح برای دانش‌آموزان به لحاظ زمانی کارآمد باشد. به‌طوری که به دانش‌آموزان اجازه دهد که تصمیم بگیرند آنها چه چیز برای یادگیری نیاز دارند و چه مقدار زمان باید برای جذب محتوای درسی مرتبط صرف نمایند و به آنها این اجازه داده شود انتخاب کنند که زمان خود را برای محتوای درسی در طول دوره چگونه صرف نماید.

مطابق یافته‌های پژوهش، مصاحبه‌شوندگان بیان کردند که استرس‌های ناشی از حضور در مدرسه برای معلمان و

کلاسی و میان‌ترم و شرکت در چالش امتحان خود بخشی از روند یادگیری دانش‌آموزان بوده که در دوره آموزش مجازی و با تجربه دانش‌آموزان در کمک گرفتن از دیگران در امتحان دچار نقص جدی شده است. لذا به صورت مستقیم عملکرد را تحت تأثیر قرار داده است. نتایج سایر پژوهش‌ها (مثل جامون و همکاران ۲۰۲۱) نیز نشان می‌دهد که براساس تجارب زیسته معلمان، ارزشیابی یادگیری‌ها در خلال آموزش مجازی دشوار است. هم‌سو با این یافته‌ها، محمدی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی با بررسی ارزشیابی بخش آموزش الکترونیکی شبکه رشد به این نتیجه دست یافتند که اهداف آموزشی دروس در حد نامطلوب می‌باشند و محتوای نوشتاری، روش‌های یاددهی-یادگیری، روش‌های ارزشیابی، طراحی صفحات وب و بخش عمومی سایت در حد نسبتاً مطلوب است.

از سوی دیگر، براساس داده‌های پژوهش جذابیت ذاتی محتواهای بصری یکی از عواملی است که دانش‌آموزان را به سمت استفاده از این محتواها سوق داده و به نظر می‌رسد معلمان نیز از تولید این محتواها احساس خرسندی داشته‌اند. از عوامل دیگری که به‌طور مستقیم روی عملکرد حرفه‌ای معلمان تأثیر داشته است ضعف جدی در زیرساخت‌ها شامل سرعت اینترنت، آنتن‌دهی، کیفیت نرم‌افزارهای در دسترس، تجهیزات فیزیکی مانند گوشی موبایل و لپ‌تاپ و همچنین قیمت اینترنت مصرفی می‌باشد. اکثر مصاحبه‌شوندگان به این موضوع اشاره کرده و آن را جزو اصلی‌ترین ضعف‌های موجود در آموزش مجازی خوانده‌اند. عدم حمایت مالی جهت تأمین تجهیزات مورد نیاز، عدم آموزش صحیح و به موقع به معلمان جهت استفاده از نرم‌افزارهای طراحی شده، مدت زمان زیادی که صرف استفاده از نرم‌افزارهایی نظیر نرم‌افزار شاد می‌شد تا یک وظیفه ساده مانند آپلود کردن یک فیلم انجام شود، و مشکلات عدیده دیگر به‌طور مستقیم عملکرد معلمان را تحت تأثیرات منفی قرار داده است. جامون و همکاران (۲۰۲۱) نیز با بررسی تجارب زیسته معلمان مدارس دولتی در کشور فیلیپین نشان دادند که نیاز به بهبود برنامه‌های کاربردی و نرم‌افزار جهت پشتیبانی جزو اولویت‌های بیان شده توسط

بوده باشد. اما از آنجا که در آموزش حضوری وظایف کاری در شیفت صبح یا عصر متمرکز بود ولی در دوره مجازی وظایف در طول روز توزیع می‌شوند، زمان بیشتری را در اختیار معلم قرار می‌دهد. این امر با توجه به صرفه‌جویی در زمان رفت و آمد و تشریفات مدرسه و در نتیجه، در اختیار داشتن زمان بیشتر اتفاق می‌افتد. البته نقش عوامل مدیریتی چه مدیریت در مدرسه و چه مدیریت شخصی را به عنوان یک عامل میانجی نمی‌توان نادیده گرفت. خان و همکاران (۲۰۱۶) نیز در پژوهش خود نشان دادند که رابطه معناداری میان تکنیک‌های مدیریت زمان و عملکرد معلمان وجود دارد. یعنی معلمانی که می‌توانند زمان خود را مدیریت کنند، در آموزش مجازی کارایی بالاتر و عملکرد حرفه‌ای‌تری از خود نشان می‌دهند. لذا، در آموزش‌های مجازی اهمیت مدیریت زمان دو چندان شده و تأثیر بیشتری بر عملکرد معلمان خواهد داشت. بخشی از فرایند آموزش مخصوصاً در پایه‌های پایین‌تر که آموزش خواندن و نوشتن نیازمند آموزش مهارت‌های حرکتی می‌باشد، حضور فیزیکی معلم و دانش‌آموز در مدرسه ضرورت دارد. علاوه بر این، ارتباط چهره به چهره به دلیل امکان ایجاد ارتباط مؤثرتر به‌طور مستقیم روی آموزش و عملکرد معلمان مؤثر است. معلمان در این باره اذعان داشتند که در ارتباط حضوری امکان بررسی وضعیت دانش‌آموز وجود دارد که معلم متناسب با آن می‌تواند نحوه آموزش را تغییر دهد. لذا می‌توان گفت که عدم امکان تعامل مستقیم و رودررو یکی از عواملی است که همواره بر کاهش کیفیت آموزش مجازی تأثیرگذار بوده است که در مقاطع بالاتر از شدت آن کاسته می‌شود. جامون و همکاران (۲۰۲۱) نیز با بررسی تجارب زیسته معلمان مدارس دولتی در کشور فیلیپین گزارش کردند که نظارت و بازخورد، در خلال آموزش مجازی برای معلمان دشوار است. بازخورد دادن در ارتباط چهره به چهره با کیفیت و سهولت بیشتری انجام می‌شود.

از عوامل دیگر تأثیرگذار بر عملکرد حرفه‌ای معلمان می‌توان به ضعف در ارزشیابی و افزایش جذابیت بصری در آموزش مجازی نام برد که به ترتیب به کاهش و افزایش عملکرد منجر شده‌اند. ارزشیابی و آمادگی برای امتحانات

خصوص مسئولیت‌های خانوادگی (به‌ویژه برای معلمان زن)، عوامل مدیریتی، و عوامل نظارتی.

عوامل غیرمستقیم عواملی هستند که از طریق تغییر در سطح انگیزش معلمان روی عملکرد ایشان مؤثر هستند. صرفه‌جویی در وقت و هزینه‌های معلمان، کمک به راحتی معلمانی که مسئولیت خانوادگی نیز داشتند، دادن آزادی عمل و امکان نوآوری در عمل از جمله عواملی هستند که به صورت غیرمستقیم در عملکرد حرفه‌ای معلمان اثرگذار بوده است. به نظر می‌رسد با توجه به فرهنگ جامعه ایرانی و نقش زنان در خانواده مبنی بر مراقبت از دیگر اعضای خانواده و انجام امور منزل، با مجازی شدن آموزش، بار مسئولیت ناشی از عدم رسیدگی به خانواده در معلمان خانم کاهش پیدا کرده است که دارای اثرات مثبت روانشناختی و انگیزشی خواهد بود. پژوهش شریعتی (۱۳۹۴) نیز، سطح کیفی عملکرد نیز کاهش می‌یابد. مسائل خانوادگی نشان داد که تعارض میان خانواده و کار تأثیرات منفی بر عملکرد معلمان دارد. هر چه میزان این تعارضات بیشتر باشد و امکان رسیدگی به خانواده با کاهش تعارضات می‌تواند به بهبود عملکرد حرفه‌ای منجر شود. یافته‌های پژوهش نکار و کامارا (۲۰۲۱) نیز نشان داد که بررسی تجارب زیسته معلمان در تدریس مجازی در کشور فیلیپین حاکی از آن است که معلمان در این کشور معتقدند اجازه دادن به معلمان جهت مدیریت تدریس در کلاس به نتایج بهتری منجر خواهد شد. همچنین، ثبت شدن و قابل مشاهده بودن فعالیت معلمان باعث انگیزه بیشتر آنها برای بهبود عملکردشان بوده است. در آموزش مجازی، محتواهای تولید شده در شبکه ثبت شده و قابل بررسی هستند. همچنین صرفه‌جویی در هزینه‌ها شامل هزینه‌های ایاب و ذهاب و غیره موجب ایجاد نگرش مثبت نسبت به آموزش مجازی شده که همراه با اثرات روانشناختی و انگیزشی خواهد بود.

نتیجه‌گیری

در مجموع، می‌توان از یافته‌های پژوهش نتیجه گرفت که آموزش مجازی می‌تواند اثرات مثبت و منفی مختلفی بر عملکرد حرفه‌ای معلمان داشته باشد. اما از آنجایی که در نظام آموزش و پرورش ما پیش از همه‌گیری کرونا کمتر از آموزش

معلمان می‌باشد. همچنین این یافته‌ها هم‌سو با یافته‌های جعفری (۱۳۹۲) می‌باشد که نشان داد آموزش‌های ضمن خدمت باعث بهبود و ارتقای سطح دانشی، مهارتی، ارتباطی و نگرشی معلمان می‌شود که خود موجب تأثیر مثبت بر عملکرد حرفه‌ای آنان می‌شود. همچنین بنا بر نتایج پژوهش مهدیون و همکاران (۱۳۹۹) سواد دیجیتالی منجر به رشد شایستگی‌های معلمان و در نتیجه ارتقای عملکرد حرفه‌ای آنان می‌شود. از سوی دیگر، ابزارهای ارتباطی ناکارآمد از جمله عواملی هستند که منجر به افزایش فشار روانی در معلمان شده و از این طریق به کاهش عملکرد حرفه‌ای می‌انجامد (وزیری و همکاران ۱۳۹۵). لذا می‌توان ابزار ناکارآمد را در زمره عوامل مؤثر بر عملکرد معلمان برشمرد. عامل مهم دیگر در این زمینه مدیریت نظام آموزشی است. بنا بر گفته‌های مصاحبه‌شوندگان، بسیاری از ضعف‌هایی که در عملکرد حرفه‌ای در آموزش مجازی وجود دارد می‌توانست با مدیریت کلان رفع گردد. از آن جمله می‌توان به اختصاص بودجه و مدیریت صحیح جهت تقویت زیرساخت‌های مربوط به شبکه اینترنت، طراحی نرم افزار کارآمد، در اختیار قرار دادن تجهیزات مورد نیاز، آموزش صحیح و به‌موقع معلمان جهت کار در شرایط آموزش مجازی، ترسیم خط مشی جهت مدیریت بهتر مدیران میانی و مدیران مدارس اشاره نمود. یافته‌های سایر پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد که تغییر روندها و سیاست‌های آموزشی، تغییر شرایط، حقوق و مزایا، و دریافت حمایت، بر میزان رضایت معلمان و در نهایت عملکرد حرفه‌ای آنان تأثیرگذار است (تسین و هادی، ۲۰۱۵). همچنین، حمایت‌ها برای سازگاری با شرایط به وجود آمده یکی از عوامل انگیزشی است که تأثیر مستقیمی بر عملکرد حرفه‌ای معلمان دارند (انزولوا، ۲۰۱۴).

بخش دیگری از نتایج این پژوهش نیز نشان داد که عواملی نیز وجود دارند که به صورت غیرمستقیم بر عملکرد حرفه‌ای معلمان تأثیرگذار است. مهم‌ترین این عوامل عبارتند از: عدم آگاهی دقیق از نتایج کار، صرفه‌جویی در هزینه‌ها، قابل مشاهده و اندازه‌گیری شدن عملکرد، کاهش دغدغه در

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، پیشنهاد می‌شود با بهبود مدیریت نظام آموزش و پرورش در سطح کلان، موانع موجود بر سر راه بهبود عملکرد حرفه‌ای در خلال تدریس مجازی برداشته شود و تا در این مسیر به جای آزمون و خطای معلمان و پرداخت بهای سنگین همچون ترک تحصیل عده‌ای از دانش‌آموزان، فرایند یادگیری دانش‌آموزان به شیوه کارآمدتری جریان داشته باشد. همچنین با توجه به نظر جمعی از مصاحبه‌شوندگان مبنی بر اینکه در خلال آموزش مجازی یکی از ضعف‌های عمده پایین بودن کیفیت ارتباطی بین معلم و دانش‌آموزان می‌باشد، پیشنهاد می‌شود که با ایجاد بستر و زیرساخت‌های لازم برای ارتباط تصویری تا حدودی به رفع این چالش پرداخته شود. با توجه به اینکه مهارت معلمان در تولید محتوا و آموزش در فضای مجازی به‌طور مستقیم بر روی عملکرد ایشان مؤثر است، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های درسی و سرفصل دروس دانشگاه فرهنگیان مورد بازنگری قرار گرفته و مهارت‌های مرتبط با آموزش در فضای مجازی بیشتر مورد توجه قرار گیرند.

با توجه به مزایای نسبی آموزش مجازی، پیشنهاد می‌شود که در نظام آموزش و پرورش کشور آموزش به‌صورت ترکیبی از آموزش حضوری و مجازی ادامه یابد و از فرصت‌های یادگیری مجازی به‌عنوان مکمل آموزش‌های حضوری استفاده شود. استفاده مستمر از آموزش مجازی ضمن بهره‌مندی از مزایای آن، باعث افزایش سواد دیجیتال و سواد رسانه‌ای در دانش‌آموزان و معلمان خواهد شد. به پژوهشگران آتی نیز پیشنهاد می‌شود که اثرات آموزش ترکیبی را در شرایط عادی و پس از رفع محدودیت‌های کرونا در جامعه آماری وسیع‌تر و در مقاطع تحصیلی مختلف مورد مطالعه و مقایسه قرار دهند. این مطالعه از این لحاظ که به بررسی تجربیات واقعی معلمان پرداخته است و آموزش مجازی را در میدان عمل از دیدگاه معلمان مورد مطالعه قرار داده است، در نوع خود جدید و کاربردی است. اما به دلیل محدود بودن میدان مطالعه و نیز فاصله‌گذاری‌های ناشی از همه‌گیری کرونا که امکان مشاهده و مصاحبه عمیق را امکان‌پذیر نمی‌کرد، دچار محدودیت است.

مجازی استفاده می‌شد، مزایای استفاده از آن ناشناخته مانده بود و در آغاز راه تقریباً مقاومتی دسته‌جمعی از سوی معلمان و والدین و به همان نسبت دستگاه‌های دولتی زیربند در استفاده از آموزش مجازی به چشم می‌خورد. مخالفان آموزش مجازی معتقد بودند که در آموزش مجازی سطح کیفی عملکرد معلمان و همین‌طور دانش‌آموزان به شکل چشم‌گیری کاهش پیدا خواهد کرد. آموزش سنتی با تمام کم و کاستی‌هایی که دارد همیشه اولویت نظام آموزشی کشور ما بوده است و این خود موجب شده است که آموزش مجازی غالباً در مدارس اجرایی نشود. اما با شیوع کرونا و ناچار ماندن سیستم آموزش برای استفاده از آموزش مجازی، این مهم نمایان شد که سطح کیفی عملکرد حرفه‌ای معلمان در بسیاری از موارد رشد چشم‌گیری داشته است. معلمی که فارغ از دغدغه دوری از خانواده، هزینه‌های رفت و آمد زمان‌های با ارزش اتلاف شده برای رسیدن به مدرسه، خطرات و سختی‌های رفت و آمد در جاده‌های روستایی و خارج شهری، بدون نگرانی برای گرمی و سردی هوا و مشکلات مرتبط با تعامل با همکاران و والدین به صورت مستقیم، بحث تدریس و آموزش را از خانه پی می‌گیرد سطح کیفی بالایی از عملکرد حرفه‌ای را از خود نشان می‌دهد. این معلم زمان کافی در اختیار دارد تا سواد رسانه‌ای خود را به‌روز کرده و از آن در جهت ارتقای تدریس خود بهره بگیرد و کلاسی پویاتر و متنوع‌تر از کلاس حضوری را برای دانش‌آموزان خود بسازد. با این حال در کنار تمام مزایا و محاسنی که آموزش مجازی دارد، نمی‌توان منکر شد که شرایط برای تمام معلمان و دانش‌آموزان یکسان نیست. نگرانی برای دسترسی به کلاس‌های مجازی، عدم برخورداری از سواد رسانه و دیجیتالی مخصوصاً برای معلمان مسن‌تر، نبود وسایل ارتباطی لازم بین معلم و دانش‌آموز، نبود وجدان کاری لازم در برخی معلمان و غیره از جمله عوامل ضعف جدایی‌ناپذیر آموزش مجازی هستند که هر کدام به نوبه خود می‌توانند کیفیت عملکرد حرفه‌ای معلمان را کاهش دهند.

References

- Alizadeh Mousavi, A. Amirbek, M. Bakshipour, A. (2012). Investigating the effect of the stress management training course on the level of stress and job performance of teachers. *Educational Research Journal*, 9(37), 1-20. [in Persian]
- Andriani, S., Kesumawati, N., & Kristiawan, M. (2018). The influence of the transformational leadership and work motivation on teachers performance. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 7(7), 19-29.
https://www.researchgate.net/publication/326646177_The_Influence_of_The_Transformational_Leadership_and_Work_Motivation_on_Teachers_Performance
- Asaloei, S. I., Wolomasi, A. K. & Werang, B. R. (2020). Work-related stress and performance among primary school teachers. *International journal of evaluation*, 9 (2), 352-358. DOI:10.11591/ijere.v9i2.20335
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative research*, 1(3), 385-405. DOI: 10.1177/146879410100100307
- Bagherzadeh Homai, M. (2019). The effect of training performance in virtual space on memorization and learning interactions. *Ormazd Research Journal*, 51 (2), 126-135. [in Persian]
- Barrera-Osorio, F., & Raju, D. (2017). Teacher performance pay: Experimental evidence from Pakistan. *Journal of Public Economics*, 148, 75-91. DOI: 10.1016/j.jpubeco.2017.02.001
- Cristina-Corina, B., & Valerica, A. (2012). Teachers' perceptions and attitudes towards professional activity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 51, 167-171. DOI: 10.1016/j.sbspro.2012.08.139
- Dibai Saber, M. Abbasi, A. Fathi Ajargah, K. Safai Mohd., S. (2015). Explanation of the components of teachers' professional qualification and analysis of their position in the upper education documents of the country. *Journal of Teaching and Learning*, 2, 109-123. [in Persian] DOI: 10.22070/tlr.2017.13.2.109
- Ebrahimi, Z. Salimi, A. (2007). Five prominent areas in information and communication technology and its impact on the teaching-learning process. *Proceedings of the second educational technology conference: new approach in educational systems*; Tehran: Allameh Tabatabai University Press, 31-33. [in Persian]
- Fjørtoft, S. O. (2020). Teaching in the time of corona crisis: A study of Norwegian teachers' transition into digital teaching. The Future of Education–10th International Conference (Virtual Edition). https://conference.pixel-online.net/FOE/virtual_presentation_scheda.php
- Habibi, H. Jafari Harandi, R. Bahrami, S. (2019). The effectiveness of the internship based on the subject of biography writing on the professional competence of the studied teachers: female student teachers of Farhangian University of Alborz province. *The Jundi Shapur Development of Education*, 11 (5), 66-77. DOI: 10.22118/edc.2020.222512.1284
- Jafari, S. (2012). *The role of in-service training in teachers' professional performance from the point of view of sixth grade teachers in district 3 of Shiraz*. Master's thesis, Islamic Azad University, Marvdasht branch, Shiraz. [in Persian]
- Jamon, B. E. V., Philippines, C., Boholano, H. B., Cabanes-Jamon, M. G., & Pardillo, M. F. (2021). Teachers Lived Experiences In The New Normal In Philippine Public Schools: A Phenomenology.
- Karimi, M. Shaheswari, H. Rajaipour, S. Ghafouri, Kh. (2019). Problems of professional performance of Farhangian University teachers. *Iranian Curriculum Studies*, 65, 89-118. [in Persian] https://www.jcsicsa.ir/article_109281.html
- Kesai, M. (2004). Employees' attitude towards the quality of work life and its relationship with performance. *Administrative transformation*. 47. 119-134.
- Khairabi, H. Bashiri, F. (2019). Comparison

- of on-the-job and non-workshop methods of in-service training and its effect on the performance of elementary school teachers in Chavar region. *New achievements in humanities studies*, (3) 28, 70-81. [in Persian]
- Khan, A., Khan, T., Khalil, A., & Khan, I. (2016). Exploring relationship of time management with teacher's performance. *Bulletin of education and research*, Vol. 38, (2). <https://eric.ed.gov/?id=EJ1210299>
- Kulshrestha, A. K., & Pandey, K. (2013). Teachers training and professional competencies. *Voice of research*, 1(4), 29-33. <https://ideas.repec.org/p/vor/issues/2013-5-6.html>
- Kuriloff, P., Jordan, W., Sutherland, D., & Ponnock, A. (2019). Teacher preparation and performance in high-needs urban schools: What matters to teachers. *Teaching and Teacher Education*, 83, 54-63. DOI:10.1016/j.tate.2019.04.001
- Lopez, Y.M. (2011). Inputs for the incorporation of the UNESCO guidelines on ICT competency standards for teachers: the training of teachers of mathematics in central America. *Aula Abierta*.
- Mehdiyoon, R. Qasimzadeh Alishahi, A. Hosseini, S. (2019). The relationship between digital literacy and teachers' focal competencies with their professional performance. *Information Management Sciences and Techniques*, 19. 18-42. [in Persian] DOI: 10.22091/stim.2020.3857.1277
- Mir Arifin, F. Mehrmohammadi, M. Ali Asgari, M. Hajihosseinejad, Gholamreza. (2019). Comparative study of the emphasis on the use of aesthetic approach in teaching in pre-service teacher training programs. *Education and training quarterly*. 36 (1), 9-40. [in Persian]
- Mohammadi, S. Amirtimori, M. Ghasemi, M. Atsek, M. (2009). Evaluating the growth network e-learning based on the design criteria of educational sites. *Educational Innovations*, 8(32), 140-153. [in Persian]
- Motahrinejad, H. Fatehi Chenar, F. (2015). The role of professional competencies of math teachers in predicting the academic progress of math students in normal and special schools. *Education and Evaluation Journal*, 10 (38), 51-78. [in Persian]
- Nacar, C. J. B., & Camara, J. S. (2021). Lived experiences of teachers in implementing modular distance learning in the philippine setting. *Isagoge-Journal of Humanities and Social Sciences*, 1(4), 29-53. Doi: 10.59079/isagoge.v1i4.43
- Nzulwa, J. (2014). Motivational factors affecting high school teachers professional conduct and work performance: a case of public high school in Nairobi city. *International journal if humanities and social science*, Vol, 4, (3).
- Pope, N. G. (2019). The effect of teacher ratings on teacher performance. *Journal of Public Economics*, 172, 84-110. DOI: 10.1016/j.jpubeco.2019.01.001
- Rabbani Khorasgani, A. Momeni Rad, F. (2015). Investigating effective educational factors on children's socialization based on thematic analysis method (case study of two groups of injured mothers in Isfahan city). *Contemporary Sociological Research*, 5(8), 47-67. [in Persian]
- Saidi Nejat, sh. Vafai Najjar, A. (2011). The effect of distance education programs on students' academic success. *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*, 11(1), 1-9. [in Persian]
- Sarboland, Kh. (2016). Investigating the relationship between personality traits and professional performance of employees with the mediating role of organizational identity of education in Ardabil province. *Journal of Educational Sciences*, 49, 1-19. [in Persian]
- Schrader, T., & Kldiashvili, E. (2008). Virtual health care center in Georgia. *In Diagnostic pathology* (3)1. 1-5 BioMed Central. DOI: 10.1186/1746-1596-3-S1-S4
- Shariati, S. (2014). *Investigating the relationship between work and family conflict with the performance and productivity of female high school teachers in Dehdasht city in 2014*. Master's thesis, Imam Javad Institute of Higher Education

- (AS), Dehdasht. [in Persian]
- Tehseen, S. & Hadi, N. (2015). Factors influencing teacher's performance and retention. *Mediterranean journal of social sciences*, (1).
- Waziri, M. Malekpour, A. Malekpour, F. Mohammadian, Y. (2015). Investigating the correlation of psycho-social pressures with the professional performance of Hashtroud school teachers in 2014. *Pajoohandeh Journal*, 21 (96), 146-152. [in Persian]
- Yazdan Panah, A. Bayat, A. (2011). Explanation and evaluation of competitive indicators of virtual universities. *Strategic Management Studies*, 3(12), 101-122. [in Persian] DOI: 20.1001.1.22286853.1391.3.12.4.9